

BÖLÜM 48

Okul Öncesi Dönem Çocuğuna Vücuduyla İlgili Özel Bölgeleri Nasıl Anlatılmalı?

Tuğçe CANOL ÖZBEK¹

GİRİŞ

Çocukluk çağında (0-17 yaş) meydana gelen, travmatik olma potansiyeli bulunan olaylara olumsuz çocukluk deneyimleri denir. Kötü muameleye maruz kalma (şiddet, taciz veya ihmal yaşamak), evde veya toplumda şiddete tanık olma, bir aile üyesinin intihara teşebbüs etmesi veya ölmesi gibi durumlar olumsuz çocukluk deneyimlerine örnek verilebilir. Çocuğun güvende olma, istikrar ve bağlanma hislerini zayıflatabilecek yönleri olan bir çevrede büyümesi olumsuz çocukluk deneyimlerine ortam hazırlayabilir. Olumsuz çocukluk çağı deneyimi yaşamış çocuklarla ilgili yakın tarihli yapılan çalışmalar, bu çocukların akranlarına oranla, ileriki yaşamlarında depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, şizofreni, sigara, alkol, uyuşturucu bağımlılığı ve intihar davranışları gibi ruhsal bozuklukları geliştirme ihtimallerinin daha yüksek olduğunu, buna ek olarak, psikiyatrik rahatsızlıkların yanı sıra kalp hastalığı, obezite, diabet, migren ve kanser gibi fiziksel rahatsızlıkların da bu çocuklarda daha sık görüldüğünü göstermektedir.

Çocuklar doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz çocukluk deneyimlerine maruz kalabilmektedir. Kötü muameleye maruz kalmak çocukların doğrudan etkilendiği olumsuz çocukluk deneyimidir. Çocuğa yönelik kötü muamelenin en yaygın görülen şekli psikolojik kötü muameledir (duygusal istismar ve ihmal). Duygusal istismar ve ihmal diğer kötü muamelelere de eşlik edebilmek-

¹ Uzm. Dr., Kars Harakani Devlet Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği, tugcecanol@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0002-5314-3086

KAYNAKLAR

1. Aktepe E (2009) Childhood sexual abuse [in Turkish]. *Current Approaches in Psychiatry* 1:95-119. www.cappsy.org/archives/vol1/
2. Altundag S (2020) Cinsel İstismarı Önlemede Farklı Bir Yaklaşım: Çocuk Farkındalığı, Vücuduma Dokunma! *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi* 9:10-18. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbid/issue/56420/612153>
3. American Academy of Child and Adolescent Psychiatry (2021) Fact for families guide. https://www.aacap.org/AACAP/Families_and_Youth/Facts_for_Families/Layout/FFF_Guide-01.aspx
4. Aydın B, Akbas S, Turla A, Dundar C, Yuçe M, Karabekiroğlu K (2015) Child Sexual Abuse in Turkey: An Analysis of 1002 Cases. *J Forensic Sci* 60:61-65. doi: 10.1111/1556-4029.12566
5. Babatsikos G (2010) Parents' knowledge, attitudes and practices about preventing child sexual abuse: A literature review. *Child Abuse Review* 19:107-129. doi:10.1002/car.1102
6. Bilginer Ç (2018) Oyun döneminde cinsel eğitim. İşeri E, Güney E, Taş Torun Y, editörler. *Oyun dönemi ruh sağlığı ve hastalıkları. Türkiye çocuk ve genç psikiyatrisi derneği yayınevi.* Ankara. pp 217-228.
7. Centers for Disease Control and Prevention (2019) Preventing Adverse Childhood Experiences: Leveraging the Best Available Evidence. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention. <https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/preventingACES.pdf>
8. Ceylan Ş, Çetin A (2015) Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların cinsel eğitimine ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2:41-59. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/271678>
9. Çalışandemir F, Bencik S, Artan İ (2008) Çocukların Cinsel Eğitimi: Geçmişten Günümüze Bir Bakış. *Eğitim ve Bilim* 33:14-27. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/627>
10. Elliot M, Browne K, Kilcoyne J (1995) Child sexual abuse prevention: What offenders tell us. *Child Abuse Negl* 19:579-594.
11. Ercan ES, Bilaç Ö, Perinçel Yazıcı İ, Kütük MÖ, Işık Ü, Kılıçoğlu AG, et al (2020) Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Güncel Yaklaşımlar ve Temel Kavramlar, Cilt I-II. Akademişyen kitabevi, Ankara.
12. Finkelhor D (2009) The prevention of childhood sexual abuse. *The Future of Children* 19:169-194. doi:10.1353/foc.0.0035
13. Gilgoff R, Singh L, Koita K, Gentile B, Marques SS (2020) Adverse Childhood Experiences, Outcomes, and Interventions. *In Pediatr Clin North Am* 67:259-273. <https://doi.org/10.1016/j.pcl.2019.12.001>
14. İşeri E (2008) Cinsel istismar. Çetin FÇ, Pehlivan Türk B, Ünal F, Uslu R, İşeri E, Türkbay T ve ark, editörler. *Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temel Kitabı*. 1.Baskı, Ankara, Hekimler Yayın Birliği. pp 470-477.
15. Johnson CF (2004) Child sexual abuse. *Lancet* 364:462-70. doi: 10.1016/S0140-6736(04)16771-8.
16. Kalmakis KA, Chandler GE (2015) Health consequences of adverse childhood experiences: a systematic review. *J Am Assoc Nurse Pract* 27:457-65. <https://doi.org/10.1002/2327-6924.12215>.
17. Kenny MC (2009) Child Sexual Abuse Prevention: Psychoeducational Groups for Preschoolers and Their Parents. *The Journal for Specialists in Group Work* 34:24-42. DOI: 10.1080/01933920802600824

18. Rudolph J, Zimmer-Gembeck MJ, Shanley DC, Hawkins R (2018a) Child sexual abuse prevention opportunities: Parenting, programs, and the reduction of risk. *Child Maltreatment*, 23:96–106. doi:10.1177/1077559517729479
19. Tunç GC (2018) Kendi bedenimin patronuyum: Çocuklar için beden güvenliđi eğitimi ebeveyn rehberi. Nobel tıp kitabevi, Ankara.
20. Tunc GC, Gorak G, Ozyazicioglu N, Ak B, Isil O, Vural P (2018) Preventing Child Sexual Abuse: Body Safety Training for Young Children in Turkey. *J Child Sex Abuse* 27:347-364. DOI: 10.1080/10538712.2018.1477001
21. Türkiye istatistik kurumu haber bülteni (2020) Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuk istatistikleri, 2015-2019. Sayı: 33632. <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33632>
22. U.S. Department of Health & Human Services (2018) Child maltreatment. <https://www.hhs.gov/>
23. World health organization (2020) Child maltreatment. Facts sheets. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>
24. Wurtele SK (2007) Teaching young children personal body safety: The body safety training workbook. University of Colorado at Colorado Springs. Department of Psychology. Retrieved from: <http://www.cebc4cw.org/program/body-safety-training-workbook/detailed>
25. Wurtele SK (2008) Behavioral approaches to educating young children and their parents about child sexual abuse prevention. *The Journal of Behavior Analysis of Offender and Victim Treatment and Prevention* 1:52-64. <http://dx.doi.org/10.1037/h0100434>
26. Wurtele SK, Kenny MC (2010). Partnering with parents to prevent childhood sexual abuse. *Child Abuse Review* 19:130–152. doi:10.1002/car.1112
27. Zeanah CH, Humphreys KL (2018) Child Abuse and Neglect. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 57:637-644. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2018.06.007>
28. Zhang W, Chen J, Feng Y, Li J, Zhao X, Luo X (2013) Young children's knowledge and skills related to sexual abuse prevention: A pilot study in Beijing, China. *Child Abuse Negl* 37:623-630. doi:10.1016/j.chiabu.2013.04.018